

Mariborski

Večernik

Leto V. (XII.), šte. 1

Maribor, petek 2. januarja 1931

»JUTRA«

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri

Račun pri poštnem ček zav. v Ljubljani št. 11.409

Velja mesečno prejemnik v upravi ali po pošti 10 Din dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:

Uredn. 2440 Uprava 2455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13

Oglasi po tarifi

Oglese sprejema tudi oglasni oddelak »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Miroljubni Mussolini

NOVOLETNI NJEGOV POKLON ZEDINJENIM DRŽAVAM. — ITALIJA V BORBI ZA POSOJILLO, KI NAJ JO REŠI IZ SEDANJE TEŽKE KRIZE.

RIM, 2. januarja. Snoči je imel Mussolini v radio govor, namenjen za Ameriko. Iz govora se vidi, da je bil glavni namen Mussolinija, da pobije protitalijansko propagando v Zedinjenih državah, ki je v zadnjem času tako močno narasla, da je celo preprečila najetije velikega italijanskega posojila.

Mussolini je uvodoma zavračal vse trditve o slabem gospodarskem položaju Italije, češ, da kriza v Italiji ni prav nič večja kakor v drugih državah na svetu in da je posledica svetovne gospodarske krize.

Nato je skušal upravičiti svojo sovjetski vladi prilazno politiko, ki je zadela na ostro kritiko tudi v Zedinjenih državah in kateri je v veliki meri pripisati neuspeh Italije pri najetju posojila. Mussolini je naglašal, da so trgovski stiki Italije s sovjetsko Rusijo potrebni za obnovo gospodarstva, vendar pa nimajo nobenega vpliva na notranjo ali zunanjo politiko Italije, češ da si fašizem in boljševizem diametralno nasprotujeta. Sedanja gospodarska politika Italije stremi po

ravnovesju državnega proračuna in znižanju cen na drobno. Korporacijska država je storila svojo dolžnost. Italija ima sicer pol milijona brezposelnih, so pa to večinoma delavci, ki ostanejo pozimi brez dela. Italijanska vlada je nasprotna podpiranju brezposelnih, ker zavalajo podpore delavce, da ne iščejo dela. Zato daje fašizem prednost javnim delom, ki dvigajo materialno kulturo. Da pa lahko Italija svoj gospodarski program tudi izvede, potrebuje veliko posojilo. Novi režim v Evropi nima tako solidne osnove kakor fašistični. Zedinjene države naj verujejo v prijateljstvo Italije in v njeno željo, da hoče živeti v miru z vsemi narodi. Pedtikanje, da hujša Italija k novi vojni, je brez vsake podlage.

Svoj govor je Mussolini zaključil z besedami: Prepričan sem, da bo mir na svetu ohranjen in da se bo njegovo blagostanje pokazalo povsod že v kratkem. Pozdravljam vse, ki so poslušali moj govor in se spoštljivo klanjam predsedniku republike Zedinjenih držav.

Poslanik Pešič stavljen na razpoloženje

BEOGRAD, 2. januarja. Z ukazom Njeg. Vel. kralja in na predlog zunanjega ministra je sporazumno z ministrskim predsednikom naš dosedanj poslanik v Pragi, general Peter Pešič, stavljen na razpoloženje.

Za spoj Slovenije z morjem

SUSAČ, 2. januarja. V smislu sklepa akcijskega odbora za izgradnjo železniške zveze Slovenije z morjem je načelnik odbora, g. župan Juraj Ružič, poslal predstavko banoma Dravske in Savske banovine, v katerih jih prosi, naj odpustijo vsak po enega stalnega delegata v akcijski odbor, da boste obe baniski upravi tako službeno zastopani v odboru in stalno poučeni o njegovem delu. Imenovanje obeh delegatov naj bi se izvršilo že do 15. t. m., da bosta mogla že sodelovati na seji akcijskega odbora, ki se bo kmalu vršila.

Rusko blago pod madžarsko firmo

BEOGRAD, 2. januarja. Gospodarski krogi iz Banata so opozorili merod kroge v vladi, da se v zadnjem času uvažajo iz Madžarske velike količine raznega sovjetsko-ruskega blaga, zlasti tekstilnega. Cene temu blagu so tako nizke, da je vsaka konkurenca nemogoča. Gospodarski krogi opozarjajo, da to ni o ogromne škode, ki bodo še večje, se ne bo našlo načina, da se onemogoči nadaljnji uvoz ruskega blaga pod madžarsko firmo.

Borze

Curli: Beograd 9.126, Pariz 20.26, London 25.04, Milan 27, Praga 15.33, Berlin 122.85, Sofija 3.73.

Pol za meh, pol za smeh

»Natakar, ali bi lahko govoril z gostilničarjem?«
»Obžalujem, pravkar je bil naprošen h krstu.«
»Kaj! Tudi v tujih kletih se udeležuje?«

»Kaj je težje: Lov ali šofiranje?«
»Eno je težje od drugega. Na lovu nič ne zadeneš, pri šofiranju pa vse.«

Včeraj sem bil pri zobozdravniku.
»In Vas zob še boli?«
»Ne vem, on si ga je pridržal.«

Sedaj vstopim kot vajenec v tovarno, v kateri ste bili prej vi ravnatelj. Povejte mi vendar, kako se pride naglo v tem obratu kvišku?
»Z dvigalom, dragi dečko!«

»Kaj pa vendar je tvoj mož, kadar pride zvečer domov?«
»Vse, kar ni v hiši.«

Dosedaj ste vendar zahajali samo v dostojna zabavišča. Kako pa ste zahajali sedaj v ta nočni lokal?«

»Veste kaj, moja žena mi je rekla, ako bom obiskoval take lokale, potem grem lahko vedno sam od doma!«

Čudna nebesna prikazen

V BERLINU JE BILA NA SILVESTROVO ČUDNA NEBESNA PRIKAZEN, IZ KATERE SKLEPAJO NA KRVAVE DOGODKE.

BERLIN, 2. januarja. Na Silvestrov večer so opazili Berlinčani čudno nebesno prikazen, ki je vzbudila med praznovnim ljudstvom izredno zanimanje in povzročila vse mogoče govorice. Dočim je bilo nebo zadnje dni zelo oblačno, se je v sredo zvečer naglo zjasnilo in na nebu se je pokazala luna, obdana od krvavo-rdečega svita. Prikazen je trajala samo četrt ure, nakar se je nebo zopet

pooblačilo. Prebivalstvo je smatralo to čudno prikazen kot slab znak za novo leto in je sklepalo, da pride letos še do krvavih dogodkov in nove vojne.

V znanstvenih krogih tolmačijo to prikazen tako, da so bile višje zračne plasti vlažne, vsled česar so se svetlobni žarki, prihajajoči od lune, lomili in povzročili krvavo-rdeči svit lune.

Smrtni boj maršala Joffra

PARIZ, 2. januarja. Maršal Joffre je od včeraj ob 11. dopoldne v agoniji. Le snoči se je za pol ure zopet zavedel in v največje presenečenje zdravnikov zahteval brivca, da ga obrije. Kmalu nato, ko so mu izpolnili željo, pa je padel zopet v nezavest in se doslej ni več prebudil iz nje. Njegovo dihanje pojema, le srce je še močno in zato zdravniki ne morejo napovedati, kdaj bo nastopila smrt. To stanje lahko traja še nekaj dni.

Splošna rudarska stavka v Angliji

LONDON, 2. januarja. Včeraj je bila po vsej Angliji proglašena splošna stavka rudarjev. Navodilo osrednje organizacije rudarjev so se odzvali vsi rudarji, tako da počiva delo v vseh angleških rudniških revirih. Do stavke je prišlo, ker podjetniki vztrajajo na skrajšanju

da si ga obdrži. Doslej ni bil mogoč zaključek trgovinske pogodbe med ČSR in Jugoslavijo, ker je ČSR nekoliko preveč ščitila svoje agrarne, Jugoslavija pa svoje industrijske interese. Sedanje stanje odpira pot do sporazuma. Za tako veliko pridobitev tudi male koncesije niso na škodo.

delovnega časa in znižanju rudarskih prejemkov. Jutri zvečer se bo sestala ponovna konferenca podjetnikov in zapornikov rudarjev, na kateri bodo skušali urediti spor v toliko, da bi prišlo v ponedeljek zopet do obnove dela. Ni pa dosti izgledov za to in tudi posredovanje vlade dosedaj ni imelo uspeha.

Grof Romanones za prehodno vlado

MADRID, 2. januarja. Kralj Alfonz je sprejel bivšega predsednika vlade, grofa Romanonesa, voditelja liberalcev, v posebni avdijenci, da se informira pri tem odličnem državniku o položaju v državi. Grof Romanones je pri tej priliki opozoril kralja, da je nujno potrebno, da se odpravi sedanja vlada generala Berengueria, ki se je pokazala mnogo preslabša. Obenem mu je predlagal, da naj se sestavi potem prehodna vlada, v kateri bi bili zastopniki vseh bivših strank, tudi levice. Na čelo te vlade bi stopil, kakor se zatrijuje, grof Romanones, ki pa je sicer mnenja, da sedaj še ni primeren trenutek, da bi se državi vrnila ustava. Njegova vlada bi imela predvsem nalogo, da pomiri razburjene duhove in da počaka na ugodnejše razmere za vrnitev ustave.

Naši trgovinski odnošaji s Čehoslovaško

stopajo — zdi se — v novo fazo. Na eni strani čujemo, da namerava v dohodnem času odpotovati v Prago posebna komisija naše vlade radi pogajanj za sklenitev nove carinske tarife med našo državo in ČSR, na drugi strani pa se je baš v zadnjih tednih pojavilo dejstvo, da so bile sklenjene med čehoslovaškimi konsumentskimi in jugoslovenskimi producentskimi odnosno izvoznimi organizacijami pogodbe za dobavo večjih kontingentov naših agrarnih produktov za Čehoslovaško. Slednje je na žalost samo začasno, kot posledica carinske vojne, ki je nastala med Čehoslovaško in Madžarsko. Nujno je pa potrebna poglobitev in razširjenje naših trgovinskih odnošajev do Čehoslovaške, v tej smeri, da se sedanje provizorično stanje spremeni v trajno in da bo postala naša agrarna produkcija dobaviteljica čehoslovaških konsumentov. Trgovinska pogodba s Čehoslovaško, katere zadeva se vleče sedaj že cela leta brez vsakršnega uspeha, mora končno spraviti ta problem na pravo pot.

V zvezi s tem je vsekakor zanimiva izjava, ki jo je podal čehoslovaški trgovinski minister dr. Matoušek ob Novem letu o nadaljnjem razvoju čehoslovaško-jugoslovenskih trgovinskih odnošajev. Povdaril je, da ste obojestranska uvozila in izvozna bilanca v gotovem nesortizmerju, ki ga je treba odstraniti. Razvoj zadnjega časa kaže, da raste ne le uvoz iz ČSR v Jugoslavijo, ampak tudi jugoslovenski uvoz v ČSR, ki je v l. 1930 tarasel napram l. 1929 od 264 na 318 milijonov Kč. Kljub novemu čehoslovaškemu carinskemu zakonu o uvozu kmetijskih pridelkov, ki ga je diktirala izključno nujnost potrebe borbe proti gospodarski krizi, je še vedno vse polno predmetov, o katerih so možna pogajanja.

Dejstvo — je nadaljeval minister dr. Matoušek — da je Čehoslovaška od 15. dec. naprej v brezpogodbenih odnošajih do Madžarske, je položaj Jugoslavije še znatno izboljšal. Zakaj razlike v carinskih postavkah za ovske pridelke in za pridelke drugih držav, s katerimi je ČSR v rednih gospodarskih zvezah, so znatne: 30 Kč pri 100 kg pšenice, 20 Kč pri 100 kg svinj itd. Z brezpogodbenim stanjem je izključena konkurenca madžarskih vin.

Sedaj je torej železo vroče in upamo, da bo naša vlada napela vse sile, da bo sklenila čimprej čim ugodnejšo trgovinsko pogodbo s Čehoslovaško. Ako uvažimo, da znaša že samo vrednost nabavk, ki jih je za bližnjo dobo sponila centrala praških konsumentskih zadrug z jugoslovenskimi kmetijskimi zadrugami za nabav koruze, pšenice, vina, sadja, masti, slanine itd. v Jugoslaviji, nad 200 milijonov dinarjev, mora biti vsakomur na prvi hip jasno, kako ogromne koristi bo imela Jugoslavija od urejenih trgovinskih odnošajev v ČSR. Jasno je tudi, da ima Madžarska velik interes na čehoslovaškem trgu in da bo storila vse,

Kako se naj reši muzejsko vprašanje?

Neki starokopitni čudaki predpotopne dobe, ki nimajo pojma o duhu sedanjega časa kakor n. pr. odborniki zgodovinskega, muzejskega in drugih takih nepotrebnih društev gnjavijo že dalj časa poštene mariborske »purgarje« s takozvanim muzejskim vprašanjem. Pravijo, da je muzej v Mariboru strašno potreben in hočejo imeti za svojo ropotijo cele palače. Jaz pa mislim, da je to vprašanje čisto enostavno. Mrtev kapital muzeja naj se oživi, t. j. naj se pametno uporabi. Kdo pa bo zanemarjal gostilne, bare, kavarne, boksarske prireditve itd. samo zato, da se bo do smrti dolgočasil med staro šaro? Kaj se nahaja v muzeju, ne vem, ker nisem bil tam še nikdar, čeprav sem že trideset let v Mariboru. Slišal pa sem, da imajo staro orožje, denar, slike, pohištvo, nagačene živali, kamne in drugo. Po mojem mnenju je najboljši pametno, če razdelimo kamenite in železne sekire, nože, helebarde, sablje, revolverje, pištole, puške in kanone med našo nadobudno mladino na deželi. Zandarji, sodniki in državni pravniki itak nimajo pravega dela.

Vsak Mariborčan mi bo pritrdil, da je naša prva in najsvežejša dolžnost pospeševati vinogradništvo, ki se nahaja sedaj v težki krizi. To storimo, če podvojimo in potrojimo konzum alkohola. V to svrhu naj se ustanovi na kmetih še par neobhodno potrebnih gostiln in vinotičev, katerim naj se podarijo iz muzeja vsi uporabljivi predzgodovinski, rimski in novejši piskri, lonci, steklenice, kozarci, majolike itd. Novce izročimo davkarji. Menda izvirajo denarji muzeja od starih Keltov, Grkov, Rimljanov, raznih srednjeveških in novodobnih kraljev, cesarjev itd. To pa nič ne de, ker davčni uradi nikoli ne vprašajo, odkod pride denar in vzamejo radi zadnje pare. — Bankovci naj se razdele med ubogo ljudstvo (posebno tiste, ki so podobni Jurijem in kovačem). Tudi jaz bi jih zamenjal v kakšni banki ali v trgovini, če bi me ne dobili. Medalje, svetince i. dr. naj dobe tisti, ki še niso odlikovani. Pohištvo naj se spravi pod most, kjer smo imeli doslej razstave pohištva samo od časa do časa. Tako bi imeli stalno razstavo. — Slike naj se namestijo v ličnih, solidnih in praktičnih hišicah pred frančiškansko cerkvijo, na Glavnem trgu, pri državnem mostu, v parku itd. Tako bi združili po Horacovem receptu koristno s prijetnim. Koristno je namreč gledati med prijetnim opravičilo slike naših umetnikov.

Pravijo, da imajo v muzeju tudi par kipov. Ti se naj uporabijo v športne svrhe na Mariborskem otoku. Tegethof bi izvrstno služil za tarčo ali pa za brcanje (zmagal bi tisti, ki bi ga prekučnil z eno brco). Sv. Caharija je baje 2,50 m visok. Kako fino bi služil zato, da bi skakali čez njega skakali! V gotski Marijini kip bi mladina lahko metala žoge itd. Nago Venero pa naj postavijo tja, kjer se zbirajo njeni častilci in častilke. Eventuelno naj se uporabi v šolah za seksualno prosveto. — Narodne nošnje in stara cerkvena oblačila bi izvrstno služila za maskerade. — V Slomškovih kočijah naj se prevažajo gnoj, smeti in sneg. Tako si prihrani mestna občina mnogo nepotrebnih izdatkov. — Naravoslovni oddelek je odveč. Ribe, ptiči in druge živali so samo za prehrano. Kdo pa bo jedel ribe v spiritu in nagačene ptiče? Metulji bi izvrstno služili kot vzorci za moderne kravate. Kamni, rudnine in okamenine naj se uporabijo za tlakovanje cest. Saj imamo v Mariboru itak preveč blata. Sicer se pa te stvari dajo drugače praktično uporabiti n. pr. za pobijanje šip. Vzorci pohorskega lesa naj se pokurijo, ker so menda že dovolj suhi. Danes je itak veliko pomanjkanje drv.

Na ta način bi lahko izpraznili muzej ter uporabili muzejske prostore za resnične kulturne namene, kakor zahteva to sedanjost. Najboljše bi bilo, da se nastani v teh prostorih kaka nočna kavarna z damsko postrežbo. Lahko pa se uporabi muzej tudi za boksarske predstave ali pa za spiritistične seje. Taka rešitev bi bila posebno priporočljiva, ker se nahaja poleg muzeja dekliška šola. Tako bi bil naš Maribor sijajen vzgled novodobne kulture za druga mesta.

Mariborski novodobnež.

Mariborski in dnevni drobiž

Našim naročnikom

Današnji številki smo priložili položnice. Vse naročnike, ki so za preteklo leto z naročnino še v zaostanku, prosimo, da naj dolžni znesek čimprej poravnajo, da jim bo tudi v novem letu omogočena redna dostava lista.

Uprava »Večernika«.

Novi srezki cestni odbor v Mariboru

je imenovan. Novi cestni okraj (srez) obsega dosedanje okraje Maribor, Sv. Lenart in Slovenska Bistrica. Načelnik sreskega cestnega odbora je v smislu zakona mariborski župan g. dr. Alojzij Juvan. Namestniki načelnika so: prvi Franjo Žebot, dosedaj načelnik okr. cestnega odbora v Mariboru; drugi dr. Milan Gorišek, župan v Sv. Lenartu v Slov. gor.; tretji Srečko Robič, župan v Limbušu; četrti dr. Jože Pučnik, odv. in pos. v Slov. Bistrici; člani odbora so gg.: Fr. Lorber, posestnik v Sp. Porčiču; Ivan Muršak, posestnik v Sp. Voličini; Ivan Šerbinek, banski svetnik v Vrtičah; Ivan Janžekovič, posestnik v Košakah; Alojz Šiker, župan v Sv. Marjeti; Janko Kostanješek, posestnik in trgovec v Sv. Martinu pri Vurbergu; Anton Šuman, posestnik v Vosku; Dragotin Roglič in Ferdo Pinter, oba trgovca v Mariboru; Ivan Kirbiš, posestnik v Prepolah; Simon Prešern, župan v Poljčanah; Josip Rajšp, posestnik v Sp. Polskavi; Jakob Florjančič, župan v Sv. Miklavžu; Viktor Glaser, posestnik v Smolniku.

Silvestrovo

je bilo tudi letos v našem mestu izredno živahno. Vsakdo se je hotel posloviiti od starega leta v čim večji razigranosti in dobri volji. Čeprav mu je morda zapustilo le mračne spomine in prineslo same skrbi. Mestne ulice so proti večeru silno oživele. Vse je hitelo na razne prireditve, da dočakajo nastop novega leta. Največje zanimanje je vladalo seveda za silvestrski večer Sokola-matice v Unionu, kjer je bila velika dvorana z galerijo vred nabito polna občinstva. Program je bil zelo raznoličen, uga. le pa so najbolj telovadne točke. Prav animirano razpoloženje je vladalo tudi po restavracijah in kavarnah, vendar pa silvestrsko-novoletna razigranost nikjer ni prekoračila mej dostojnosti.

Maribor se množi.

V minulem letu je umrlo v Mariboru 767 oseb, in sicer 405 moških in 362 žensk, porodov pa je bilo 1218 (639 dečkov in 579 deklic).

Koliko smo v Mariboru pojedli v l. 1930?

Na mariborski živinski trg je bilo v l. 1930 prignanih 13.786 glav živine. Prodanih je bilo 7463 glav, od teh 520 v Avstrijo, 196 v Italijo. Od 13.241 prignanih svinj je bilo prodanih 7210. Špeharji so pripeljali 2461 vozov z 6520 zaklanimi svinjami, 937 vozov in 4482 vreč krompirja, 232 vozov in 1652 vreč čebule, 323 vozov in 757 vreč zeljnih glav itd.

Hranilnica Dravske banovine v Mariboru se odslej imenuje dosedanja Oblastna hranilnica. Tudi njena podružnica v Celju se odslej imenuje Hranilnica Dravske banovine podružnica Celje. Tako je odredila banska uprava.

Zrebanje drž. razredne loterije za l. razred

je preloženo na 16. januarja 1931, kar naj izvolijo vzeti cenjeni igralci na znanje. Nakup srečk je s tem igralcem omogočen do 16. januarja. Kdor še ne ve, kako izgleda glavni dobiček Din 1.200.000, si ga lahko ogleda pri Antonu Goležu v Mariboru, Aleksandrova cesta 42, do 16. t. m. Zato kupujte srečke pri Goležu in če zadenete glavni dobiček, ga lahko vzamete takoj s seboj.

TRENCHCOATI.

površniki, hubertusplašč, usnjeni lopčiči, 300 vrst krzna, pliši, snežni čevlji, snežni škornji, galoše, kakor tudi vse manufakturno blago na obroke. ORNIK, M. bor, Koroška cesta 9. XLIII

KINO

Grajski:

Danes zadnji dan: JAZZKRALJ. Od jutri, sobote dalje, 100% nemška opereta:

ZEMLA SOLNCA,
Richard Tauber.

Union:

Od danes dalje:

Ljubim, ljubim, ljubim

WILLY FORST.

Vesela 100% nemška zvočna opereta

Predstave v obeh kinih ob delavnikih ob 17. 19. 21. uri: ob nedeljah in praznikih ob 15. 17. 19 in 21. uri
Predprodaja dnevno: od 10. do 12. ure na blazalni. XXVI

APOLLO KINO

V soboto, 3. in nedeljo, 4. januarja:
V ORLOVIH KREMLJIH.
2 dela v eni predstavi.

Kino „DIAN“ Studenci.

V soboto, dne 3. in nedeljo 4. januarja:

PAT IN PATACHON

kot tihotapca in igralca. 2 uri smeha. Predstave ob delavnikih ob 20. (8.) uri, ob nedeljah in praznikih ob 16., 19. in 21. uri.
Moderna godba.

Sadlarska in vrtnarska podružnica za Maribor in okolje

ima svoj redni občni zbor v torek, dne 6. januarja, ob 9.30 uri na vinarski in sadlarski šoli v Mariboru. Ob tej priliki bo predaval ravnatelj Priol o gnojenju sadnega drevja in se bo predvajal film o gnojenju kulturnih rastlin. Vabljeni so člani in nečlani k čim obilnejši udeležbi.

Goljufiv krošnjar.

Nekemu kmetu iz Gočove je te dni dalmatinski krošnjar Ivan Pušić ponudil na cesti v nakup »zlato uro« za 2000 Din. Kmetu se je barva zlata vseeno zdela sumljiva in je zahteval od krošnjarja, naj gre z njim v urarsko trgovino Bizjak. Tam so ugotovili, da je ura navadno železo, rumeno prebarvano, in da je skoro brez vrednosti. Pušić je bil aretiran in se bo zagovarjal pred sodiščem.

Mladostna zlikovka

je komaj 17letna Hedvika Deutschmann, ki se že več let bavi s prostitucijo in ima policija večkrat z njo opravka. Sinoči je bila zopet aretirana in sicer v dalmatinski kleti na Grajskem trgu. Prišla je v sobo sobarice gostilne Maribor s prošnjo, če si sme popraviti lase. Ko je sobarica za hip odšla iz sobe, je med tem zmanjkalo iz njenega miznega predala krog 300 Din denarja. Hedviko so takoj aretirali in našli pri njej še 6 bankovcev po 10 Din in za krog 80 Din drobiža.

Polzkužen samomor.

Že zadnjič smo poročali, da si je železničarjeva žena M. S. v samomorilnem namenu prerežala žile na levi roki, a so jo še pravočasno rešili. Kakor se nam naknadno poroča, je izvršila svoje obupno dejanje radi neupravičene klevete nekaterih, ki so jo obdolževali nemoralnega življenja. Postala je torej žrtev grdega obrekovanja, ki je ni mogla več prenašati.

Samci in male obitelji

jedo poceni in dobro le v javni kuhinji na Slomškovem trgu 6. —

V Rusiji še 25 milijonov nepismenih.

Glasom uradne statistike je v letu 1929-30 obiskovalo osnovne šole v Rusiji 15 milijonov otrok, l. 1931 pa jih bo v šolah 21.300.000. Zlasti se živo dela na pobijanju nepismenosti. V Rusiji je danes še 25 milijonov ljudi popolnoma nepismenih, 21 milijonov pa takih, ki komaj za silo znajo čitati in pisati. Tekom leta 1930 se je naučilo 11 milijonov ljudi čitati in pisati.

Mariborsko gledališče

REPERTOAR:

Petek, 2. januarja. Zaprto.
Sobota, 3. januarja ob 20. uri »Življenje je lepo«. Pri znižanih cenah. **Zadnjič.**
Nedelja, 4. januarja ob 15. uri »Grof Luksenburški«. Kuponi. — Ob 20. uri »Gospa ministrovka«. Znižane cene.

Ptujsko gledališče.

Ponedeljek, 5. januarja ob 20. uri »Življenje je lepo«. Gostovanje maribor. gledališča.

Iz gledališča.

Da se ugodni želji nekaterih obiskovalcev gledališča po ponovitvi zabavne Achardove komedije »Življenje je lepo«, se bo ta zanimiva komedija vpriporila v soboto, 3. t. m. zadnjič v sezoni in pri znižanih cenah. — V nedeljo, 4. t. m. se bo ob 15. uri vpriporila Leharjeva melodiozna in vesela opereta »Grof Luksenburški«, ob 20. uri pa se bo ponovila Nušičeva veseliga »Gospa ministrovka«, ki je letos dosegla v Mariboru kar najlepši uspeh. Da se omogoči obisk te zelo zabavne komedije tudi najširšim slojem, veljajo pri tej predstavi znižane cene.

»Življenje je lepo« na ptujskem odru. Prihodnjič gostuje mariborsko gledališče v Ptuju 5. t. m. Vpriporila se bo zabavna in zanimiva komedija francoskega dramatika Marcela Acharda »Življenje je lepo«, ki je v Mariboru kakor tudi v Ljubljani naletela na kar največje simpatije občinstva. Zlasti veselo in zabavno je tretje dejanje, ki pri občinstvu zanje salve smeha.

Glasovi iz Amerike.

Svojo letošnjo ameriško turnejo so donski kozaki pod vodstvom Sergeja Jarova zaključili tako senzacionalno, kot doslej še noben zbor. Vsi veliki ameriški listi brez izjeme se izražajo o

zborovi nenadkriljivi umetnosti v superlativih. Tako piše n. pr. »The New York Tribune« ... tenorji, ki so peli čist in božajoč falzet in basi, ki so se navpično pogrezali v najnižje globine. Te globine nehanjavo tam okoli znamenitega ruskega kontra C. Mariborski koncert tega zbora bo v sredo.

Sedemdesetletnico

obhaja danes 2. t. m. znani nemški prirodoslovec in pesnik Viljem Bölsche, eden onih redkih znanstvenikov, ki je znal visoko znanost pojujudo tolmačiti pri prostemu narodu. Zlasti je znano njegovo ogromno delo »Ljubezensko življenje v naravi«, nešteta so pa tudi druga njegova dela znanstvene in pripovedne vsebine.

Razpis Kolenčevih ustanov.

Kuratorij ustanov trgovca Antona Kolenca v Celju razpisuje dijaške ustanove za šolsko leto 1930/31. Prednost imajo prosilci, ki so s pokojnim Kolencem v sorodstvu ali svaštvu in domačini iz gornjegrajskega sreza. Ustanova za dijaške visokih šol se nanaša na tužemске in inozemske visoke šole, ustanova za dijaške srednjih šol pa je namenjena dijakom gimnazije, trgovskih šol, meščanske šole ali drugih srednjih šol v Celju. Prošnje naj se vložijo izključno pisмено na naslov: Kuratorij ustanov trgovca Antona Kolenca v roke predsednika dr. Ernesta Kalana, odvetnika v Celju, do 20. januarja. Prošnjam je priložiti zadnje izpričevalo o izpitu, kolokvijih itd. Prosilci, ki že uživajo kako ustanovo, podpora ali pomoč, morajo to v prošnji navesti. V vsaki prošnji je navesti dalje naslov, kam naj se vrnejo listine in pošljejo obvestila.

Lutkovno gledališče Sokola-matice vpripori v nedeljo 4. t. m. ob 3. uri popoldne v mali dvorani Narodnega doma marionetno igrice »Gašperček čarvnik«.

Boj moderne medicine s starostjo

OD PRAVLJICE DO ZNANOSTI. — DOSEDANJE TEORIJE IN METODE POMLAJEVANJA. — PRAKSA DR. JAVORSKEGA.

Želja, pomlajevati stare, je bržkone prav tako stara kakor je razumno človeštvo. Že v najstarejši indski in kitajski dobi, ki sega dolga tisočletja pred Kristusa, so nastale pravljice o »življenjski vodi« itd. In komu ni znana tista o kotlu za kuhanje starih žen ali o mlinu, v katerega se mečejo stari, ven pa prihajajo mladi? Vse to so pa bile samo želje in pravljice, včasih tudi šaljive potegavščine. V spremene večne usodnosti dogajanja človeštvo ni verjelo in še danes v splošnem ne verjame. Le poedinci so, ki se s tem problemom bavijo resno, znanstveno. Nepobitno dejstvo je nasprotno, da se je umrljivost v sedanjem stoletju znatno zmanjšala in da ljudje dosežejo povprečno večjo starost kakor so jo že pred 1000 leti. Pa tudi znaki staranja nastopajo navadno pozneje. Vse to so v splošnem posledice napredovanja higijene, pa tudi medicine in — kozmetike.

To so naravni in vidni pojavi, nimajo pa še nikakega opravlja s pravim pomlajevanjem. Med prvimi, ki so se resno lotili ideje pomlajevanja ljudi, je bil znani dr. Steinach. Toda njegovo pomlajevanje je doseglo prav za prav le teoretične, ne pa tudi praktičnih uspehov. Po praksi je zaslovel prvi Rus dr. Voronov v Parizu in njemu je sledilo nebroj kirurgov širom vsega sveta. Način pomlajevanja dr. Voronova je znan. Njegovo prizadevanje stremi pretežno le po seksualni pomladitvi, po pobujanju senilnosti. Odstranjuje jo z operacijo pubertetnih žlez, odnosno vcepitvijo novih, opičjih. Da je tako dosegel nekaj pozitivnih uspehov, je resnica, vendar pa se njegovo ime v novejšem času vse bolj poredkoma sliši.

Med tem pa, ko slava dr. Voronova zatemneva, postaja dan za dnem bolj znano drugo, tudi rusko ime, ime dr. Javorskega v Parizu. Danes piše

in govori o njem že ves svet in številno njegovih pacientov raste v tisoče. Način, po katerem dr. Javorski pomlajuje ljudi, je pa popolnoma drugačen kakor opisani Voronov. Dr. Javorski ne rabi kirurškega noža ne opičjih žlez — on pomlajuje z injekcijami seruma, ki obnavlja kri, odnosno odstranjuje iz nje snovi, ki povzročajo znake starosti: utrujenost, nagubano kožo, sive lase, senilnost itd. To zdravljenje traja več tednov ali celo mesecev, je pa brez bolečine in pacienti lahko nemoteno opravljajo dalje svoje vsakdanje delo.

Dr. Javorski ni fantast in teoretik, pred vsem je realen znanstvenik in praktik, zato tudi priznava, da ni še odkril poslednje tajne, katero bi rad. Priznava pa tudi, da se mu pri vsakem pacientu ne posreči doseči uspeh. Toda 60 odstotkov je pozitivnih in ljudje se po tem zdravljenju pomladijo za vsaj 10 do 15 let, in to v vsakem oziru: koža postane zopet glajša, sivi lasje izginejo in prično poganjati zopet prvotni. Čilost se vrne in vrne se tudi potentnost. Uspeh je pa kljub temu zelo odvisen od individualnega fiziološkega in psihološkega stanja pacienta. »Iz 70 in 80letnih starcev še ne morem delati ognjevitih mladeničev«, pravi dr. Javorski sam.

Vse to so le še začetki, a zelo mnogo je že to, da so odkrita prva pota do te skrivnosti, ki je bila milijone let samo pravljica. Dr. Javorski je trdno prepričan, da čez 100 let sploh ne bo na svetu več senilnih ljudi, prav tako bo pa tudi napočil čas, ko bodo tudi ljudje z 80, 90 in 100 leti izgledali še sveže, morda tako, kakor izgledajo danes petdesetletniki. Boj človeka s starostjo postaja tedaj realnost in duh zmaguje nad naravo. Zmagoval bo vedno bolj, popolnoma zmagal, tako zmagal, da bi odstranil tudi smrt, pa ne bo nikoli.

Dve leti nacionalistične Kitajske

EKONOMSKE PRILIKE IN TEŽAVE. — POMANJKANJE KOMUNIKACIJ. — SILEN RAZVOJ TEKOM ZADNJIH LET KLJUB DRŽAVLJANSKIM VOJNAM.

Četrtna prebivalstva cele zemeljske krogle je pod zastavo belega solnca na modrem polju. Osrednja vlada Kitajske stoji danes pred ogromnimi nalogami, da izpolni rekonstrukcijske načrte dr. Sun Yatsena, očeta kitajske revolucije, prvega Kitajca, ki si je odrezal kito, oblekel evropsko obleko in uvedel evropski koledar. Njegov naslednik general Čang-kajšek pa se je že dal krstiti.

Devetnajst let državljanske vojne, devetnajst let prevratov in borbe za moč. Koliko generalov in politikov se je pojavilo na pozornici. A edino stranka Kuomintang, narodna stranka, je preživela vse zmešnjave, se krepila in razvijala v revoluciji. Likvidirala je moč fevdalnih generalov in danes dela že z vsemi silami na izboljšanje ekonomskega in socialnega življenja mas. Staromodni delavski in trgovski cehi prehajajo na temelje strokovnih organizacij in delavskih zvez, takozvanih unij. L. 1929 je bil izdan zakon pod imenom »factory law«, ki prepoveduje v tovarnah zaposlenje otrok pod 14. letom. Dalje zakon določa, da je nedelja praznik in da delovni dan traja 8 ur.

85% vseh prebivalcev Kitajske živi od poljedelstva. Kitajski kmet je lastnik zemlje v malih parcelah po komunalnem sistemu od pamtveka po principih rodbinskega življenja in verskih naukih. Poljedelsko delavstvo deli hrano in stanovanje s svojim delodajalcem. Centralna Kitajska je preobljudena, kar povzroča, da kitajski poljedelec ne pozna mlekarstva, ker mu ono malo zemlje, kar je ima, mora dati sočivje, žito in fižol za prehrano. Desetine milijonov kmetov žive samo od rezultatov žetev in so v slujah neplovnih let v obupni situaciji. Pomankanje komunikacij onemogoča kitajskemu poljedelcu vnovčenje prebitka izdelkov v dobrih letinah na ugodnem trgu. V slabih letinah pa isti nedostatek onemogoča obilnost, da bi preskrbovale

pasivne in gladujoče kraje z živili, kakor se je to letos zgodilo v provinci Šansi.

Dr. Sun Yatsen je popolnoma pravilno najprej delal na to, da se zgrade železnice, in v njegovem načrtu je govora o 100.000 miljah železniških prog. Zakaj na drugi strani ima Kitajska, mestoma preobljudena, ogromne površine (Manžurija, Mongolija) zemlje neizrabljene, ki daje velike gospodarske možnosti in samo čaka na svoje kolonizatorje in svoj razvoj. Da se odpro ta ozemlja za dotok prebivalstva iz preobljudenih delov države, je odvisno od zgradnje železnice. Najlepši primer daje Manžurija, ki je z ozirom na ruske in japonske železnice v zadnjih 20 letih narasla za 20 milijonov prebivalcev, v glavnem od emigracije iz notranje Kitajske.

Za izboljšanje kitajskega poljedelstva je poleg železnice treba še mnogo drugega: modernizacije mlinarstva in farmerstva, pogozdovanja, posojilnic za dajanje cenjenih kreditov, regulacije ogromnih rek, ki vsako leto poplavljaajo cele pokrajine, predvsem pa miru in zaščite pred banditi v notranjosti zemlje itd.

Razvoj Kitajske kljub državljanskim vojam napreduje, zunanja trgovina se dviga od leta do leta, mnoga pristaniška mesta rasto naravnost z ameriškim tempom. Za časa cesarstva je cela Kitajska imela komaj 4 mline, opremljene z modernimi stroji, danes jih ima nad 200. Raste tudi število elektrarn. Grade se ceste, odpirajo avtobusne in letalske proge, motor izpodirva velbloda že celo na planjavah mongolske Gobi. Mlada Kitajska je podobna panju, v katerem se vse giblje. Poleg novih cest in železnic in modernih kmetijskih domov nastajajo nova bodoča mesta, vidimo reforme v šolstvu, v poljedelstvu, v zakonodaji. Kitajska je kakor ogromno stavbišče, na katerem gradi ves svet.

Jejte malo mesa!

V pariškem »Quotidienu« je njegov zdravniški urednik objavil pozornosti vredno razpravo o rastlinski in mesni hrani. On sam je dnevno največ 40 gramov mesa in je prepričan, da to povsem zadostuje. Vsak odrasli človek — pravi francoski zdravnik — ki poje povprečno več nego 125 gramov mesa dnevno, si sam krajša življenje. Po šestdesetem letu si pa krajša življenje vsakdo, kdor meso redno uživa. V interesu svojega zdravja bi se moral zadovoljiti z mesom enkrat na teden.

Po mnenju francoskega zdravnika je usodepolen predsodek, da meso daje moč. Narobe govori, kdor pravi: težko delam, potrebno mi je meso. Ni meso, ki daje moč za telesno delo, ampak leča, fižol, kostanj, zlasti pa sladkor, skratka vsa živila, ki dajejo veliko energije, kar pa o mesu ni mogoče trditi. Meso je drago živilo, ki ga skromni proračun le redko dovoljuje, ne da bi seveda ta skromnost škodovala zdravju, zlasti, če ga nadomestimo z mlečnimi izdelki, ki dajejo telesu iste redilne snovi, a v mnogo lažji obliki in mnogo manj strupene.

Francoski zdravnik tudi povdarja, da je mešana hrana veliko boljša nego izključno vegetarijanska, vendar morajo rastlinska hranila prevladovati, zlasti pri odraslih, dočim otroci še lahko dobe kak kosček mesa več. V skromni rodbini, kjer si lahko privoščijo mal beafsteak, je bolje ga dati doraščajočemu otroku nego očetu, ki dela, daš je to morda popolnoma v nasprotju s predsodki, ki so se nas prišli.

U Nemčiji 7 milijonov telefonskih govorov dnevno

Glasom uradne statistike je bilo v Nemčiji dne 1. decembra t. l. 3.168.000 telefonskih postaj. Dnevno se vrši v Nemčiji povprečno krog 7 milijonov telefonskih govorov, od teh 90% krajevnih in 10% medkrajevnih, od slednjih 700.000 kakih 10.000 z inozemstvom. Takozvanih nujnih govorov (takojšnja zveza proti 10kratni pristojbini) je dnevno krog 75.000. Brzoiavk se v Nemčiji odda dnevno okroglo 75.000. Vendar pa statistika tudi zaznazuje nazadovanje i telefonskih govorov in oddaje brzoiavk — tudi znak gospodarske krize.

Italijanski znanstveniki o bodočnosti slovanske rase

Predsednik osrednjega statističnega zavoda v Rimu, prof. Gini, bo v kratkem v neki ameriški reviji objavil svojo študijo o bodočnosti raznih plemen. Značilno je, da prof. Gini veruje v bodočnost zlasti slovanskih plemen in narodov. V svoji študiji najprej opisuje porast in začetek propadanja bele rase sploh, povdarja, da v tem propadanju tvorijo izjemo slovanski narodi, ki še vedno kažejo silno vitalnost in ekspanzivno energijo, ki se zlasti izraža v visokem številu porodov. Veliko silo produkcije in ekspanzije kažejo tudi gotova indijska plemena v Aziji ter Japonci. Prof. Gini slika borbo med belim in žoltim plemenom za nadvlado. Perspektiva je po njegovem mnenju takšna, da po propadu bele rase, zlasti germanske, koje življenjske energije so po mnenju prof. Gini v zatopu, ne bo primanjkovalo kandidatov za supremacijo na svetu.

Morski pes v Seini.

Za božične praznike so opazili Parižani, ki so se peljali po reki Seini, ogromen črni predmet, ki se je pomikal po vodi. O dogodku je bila takoj obveščena policija, ki je odposlala motorni čoln. Ko se je čoln že čisto približal čudnemu predmetu, je ta nenadoma izginil pod vodo. Ljudje so takoj ugotovili, da je bil čudni predmet morski pes, ki ga je zanesel morsk tok v reko.

Latinka v južni Rusiji.

Sovjetsko časopisje ugotavlja z zadovoljstvom, da ni več mogoče ustaviti zmagovitega pohoda latinice pri vizitajskih narodih sovjetske Rusije. V tatarski republiki se bodo do 1. februarja 1931 posluževali latinice že vsi tatarski tiskovni organi kakor tudi vsi državni in občinski savodi ter

Sport

Državno prvenstvo v umetnem drsanju
se bo vršilo dne 7. in 8. februarja na sportnem drsališču SK Ilirije v Ljubljani. Tekmovanje bo v treh kategorijah: za seniorje, dame in juniorje. Prijavni rok do 5. februarja na naslov SK Ilirije, Ljubljana z rekomandiranim pismom, kateremu je treba priložiti prijavnino Din 25.—

Tekmovalni pravilnik in pravila JZSS
se dobe pri saveznem blagajniku g. I. Komariju v oglasnem oddelku »Jutra« v Ljubljani po Din 25. Knjižica vsebuje poleg statuta JZSS tekmovalna določila za smučarske in drsalne tekme, ocenjevalne tabele za skoke ter tabelo obveznih likov umetnega drsanja. Knjižico neobhodno potrebuje vsak smučar in drsalec-tekmovalc. Prav tako je potrebna sodnikom, vodstvom klubov ter saveznim in klubskim funkcionarjem.

Včerašnje nogometne tekme.

Dunaj: Slovan:Sportklub 5:4; B. A. C.: Hakoah 3:1.

Solun: Nicholson (Dunaj):Apolon 2:0.

Milan: Slavia (Praga):F. C. Milan 2:1 (1:0).

Paris: Sparta (Praga):Stade-Francais 3:1 (2:0).

Nizza: Viktoria Žižkov (Praga):S. C. Nizza 4:2 (1:0).

Male sportne vesti.

Pri drsalni tekmi v Kongsbergu je zmagal na 5000 m Stenbek 9:09:2 pred Ballangrundom 9:13:7. Ballangrund je zmagal v teku na 500 m s 45:5 pred Nygreom 45:7.

L. T. C. Praha se je drugič priboril Spenglerjev pokal. V finale je porazil F. C. Davos 4:1 (3:0).

ISSK Maribor zimskosportni odsek.

Sankaška tekma na progi Ruška koča —Ruše se bo vršila 6. t. m. Darila so razstavljena v trgovini Paš.

Zasluge časopisnih razvalcev v Londonu

Na seji londonske parlamentarne komisije, ki se bavi s proučevanjem, koli ko zaslužijo posamezni ljudje, da bi se temu primerno maksimirale gotove cene, so prišli do zanimivega odkritja. Ugotovljeno je bilo namreč, da je v Londonu najbolj dobičkanosen posel prodajalcev časopisov.

Tajnik narodne zveze kolporterjev je izjavil v svojem govoru, da zasluži navaden časopisni kolporter letno 2 tisoč funtov šterlingov. To odkritje je povzročilo splošno presenečenje pri vseh članih komisije, ki so govornika takoj prosili, da naj stvar natančneje pojasni. Nato je podal tajnik federacije sledečo izjavo:

»Poznam časopisnega kolporterja v Londonu, ki zasluži letno 3 tisoč funtov šterlingov, poznam pa jih celo vrsto, ki zaslužijo 2500—3000 funtov. Sploh ta zaslužek po raznih ulicah v središču Londona in drugih večjih mestih Anglije ni nobena redkost«.

Kako bogati so razni narodi sveta?

Narodno premoženje Zedinjenih držav S. A. presega danes 400 milijard dolarjev in je večje nego narodno premoženje Anglije, Francije, Nemčije in Italije skupaj. Na glavo odpade krog 3400 dolarjev (190.000 Din). V Rusiji odpade na posameznika, če računamo 150 milijonov prebivalcev, krog 300 dolarjev skupnega narodnega premoženja, torej desetkrat manj nego na Amerikanca. Pri Italijanih ali Japoncih odpade na glavo krog 800 dolarjev narodnega premoženja, na Nemca 1200, na Francoza 1700, na Angleža povprečno 2800 (pri 120 milijardah narodnega premoženja).

Obsodba nesposobnega zdravnika.

Te dni se je vršila na Dunaju sodna razprava proti zdravniku dr. Rothu, ki je bil obtožen, da je radi pomanjkljivosti medicinskih znanosti povzročil smrt dveh žen. Dr. Roth je bil obsojen na zadržano izvrševanja zdravniške prakse, dokler z novimi izpiti ne dokaže, da je nadoknadil svoje pomanjkljive zdravniško znanje.

M. Zevacov

V senci jezuita

Zgodovinski roman.

3.

Manfredovo vprašanje je bilo pravzaprav navadna policijska zadeva: trebalo je vjeti rokovnjača in ga nakolesiti živega, da bo drugim v svarilen vzgled.

Tako je modroval sam pri sebi Franc I.

Toda kljub temu, da si je zatrljeval, da je s tem arejeno vse po njegovem najboljšem interesu, je čutil vendarle, da tiči na dnu še vse nekaj drugega.

Ne! S tem, da pojde norec končat svoje dni v temno ječo in da obvisi Manfredovo mrtvo truplo na velikem šafotu na trgu Grev, ne bo še vse končano!

Njiju smrt ne bo zacelila dvojne rane, zadane njegovemu srcu.

Žileta ljubi Tribuleta!

Žileta ljubi Manfreda.

Ti dve resnici je gledal kralj v slepeči jasnosti pred svojo dušo.

Zaman je bil pokazal Žileti Fleriala kot zaničevanega dvornega norca, slavnega Tribuleta, opljuvanega in osovraženega od vseh zaradi svojega modrasjega jezika.

Žileta ni videla v njem nič drugega kakor svojega očeta!

In zaman je zalučal Manfred deklici krvavo žali-
tev vpričo kralja in zbranega dvora.

Ljubezen je bila čustvo, ki ga je čital kralj v Žiletinih očeh...

On pa, kralj, je videl svojo strast zavrženo!

Njega, pravega očeta je pehnila nazaj!

Ti dve čustvi — ljubezen do ženske in očetovska ljubezen — sta bili v njegovi duši boj, ki se ga ni prav zavedal.

Bodimo pravični: Franc I. je bil prepričan, da je očetovska ljubezen mahoma zadušila v njegovem srcu čutno ljubezen.

Mislil je tako. Toda njegovo sovraštvo do Manfreda, to sovraštvo, katero je čutil, da raste od trenutka do trenutka, je dokazovalo nasprotno.

Zakaj, dočim si je prisegal, kako hoče kaznovati v Manfredu predrznega rokovnjača in nesramnega upornika, je čisto nedvomno, da je preganjal v tem mlademu možu povsem ljubimca in ljubljenega...

Franc I. je bil tip civiliziranega vojščaka.

Pod blestečim firnežem njegove domišljije, pod razkošjem njegovih pesniških in umetniških pretenzij, se je skrival polnokrven bojevnik.

Njegova lahkomišelnost ni bila tolikšna, kakor jo pretirava zgodovina.

Bil je v prvi vrsti klavec ljudi.

Žensko vprašanje je gledal s tistega enostavnega stališča kakor vojščak vseh časov in narodov.

Če je ljubil žensko, si jo je vzel.

Če je ni ljubil več, jo je sunil z nogo od sebe.

Če se je dvignila zapreka med njim in med njegovo strastjo, je strl zapreko.

Ženska mu je predstavljala samo predmet zabave — razmerja z ženskami so mu bila brez trajne vrednosti in brez moralnega pomena.

In če se je skušal lišpati s čutom za umetnost in poezijo, če je obešal takorekoč čipkaste pentlje na svoj bojni meč, če si je odeval jeklo oklepa z bleščečo vezanino, je delal to zato, ker sta ga navdajali umetnost in poezija z nekakšnim praznovornim spoštovanjem; čutil se je genijem svoje dobe, in ugajalo bi mu bilo, pridobiti si njih uvaževanje. Skoraj vsi veliki vojski so bili takšni: primerjajmo le Friderika Pruskega in v starih časih Aleksandra Makedonca. Takšni ljudje počenajo vse mogoče, samo da bi se pririli med mislece. Zdi se, kakor, da bi se sramovali svojega klavškega poklica. Napoleon je morda edini, ki je vselej in javno kazal najpopolnejše preziranje vsega, kar ni bilo mašina za moritev.

Ljubezen do književnosti in umetnosti je bila Francu I. potemtakem le okras, pajčolan, ki je prekrival njegove prave misli. In njegova misel je bila misel boja — ne vojne, ne strategije, ki zahteva hladnega računanja in kompliciranega poizvedovanja — marveč boja v najenostavnejšem pomenu besede: radost nad zadanjem ran, radost nad tem, da planeš krvav in črn od smodnika med čedo ljudi.

Saj je itak vsak hip preklical svoboščine, ki jih je dajal književnikom. Venomer je omahoval nad željo, postati enak Marotu in Rebleju ter se ovekoveti ob njuni strani, in med hrepenenjem po klanju, ki je nezaupno do slehernega premišljevanja in pisarenja.

Odtod čudna nestalnost, ki mu jo beleži zgodovina. Čitatelj naj nam oprost, da smo se s to opredelitvijo oddaljili od prave povesti. Bila je potrebna, da smo mu pokazali Franca I. v njegovi pravi podobi, kakršna se razodeva našemu boljšemu spoznanju.

Premislmo sedaj, kaj je pomenila Žileta v očeh takšnega bojevnika?

Majhno dekletce, Igračica.

In vendar je bila v njem strast, ki je besnela nad odporom te na novejšje žrtve.

Izkušal si je dopovedati, da je ta strast očetovska ljubezen. In če hočemo biti pravični, mu verjemimo, da je bilo to njegovo resnično prepričanje; saj vemo, da ni bil sposoben, čitati v svoji duši.

In ko se mu je zazdelo, da je našel zaključno rešitev, si ni rekel niti enkrat, da namerja storiti nekaj nečuvvenega — kakor si ni rekel tega, ko je obvestil Ferona o Magdalenini nezvestobi in mu sam izročil ključ od hiše svojega prešustva z njegovo ženo.

Zjutraj zarana je dal poklicati svoje tri zveste.

Esé, Sansak in La Šatenjré, ki so se jim bile rane že skoraj zacelile, so bili prenočili v Luvru, kakor več dvorjanov, ki so dejali, da hočejo braniti kralja, ako bi rokovnjači obnovili napad na palačo — v resnici pa so se bali iti sami domov.

Trojica se je priklonila kralju, ki jih je pustil govoriti, ne da bi jim prekinil besedo; zdelo se je, da premišlja, ko je sedel v svojem velikem naslanjaču ob kaminiu.

Zdajci pa je vprašal kralj:

»La Šatenjré, kako ti ugaia vojvodinja Fontenbloška?»

Dvorjanska trojica se je osuplo spogledala med seboj.

»Sir,« je dejal La Šatenjré, »gospodična Fontenbloška se mi zdi redka krasotica...«

»Res je krasna,« je rekel kralj, majaje z glavo. »To

je gola resnica. Pa ti Sansak?»

»Sir, meni se zdi, da je vredna vsega občudovanja.«

»Tudi to še ni preveč. In ti, Esé?»

»Oči mi je zaslepila, sir.«

»Izvrstno. Torej se strinjate vsi trije v mnenju, da je vojvodinja lepa ženska, vredna ljubezni moškega srca?»

To pot so se spogledali dvorjani že z nepokojem. Ali so govorili nemara prenašlo? Ali bi bili morali izjaviti, da je Žiletina lepota brezpomembna? Vse je šlo zato, kaj misli kralj v resnici.

Na srečo pa jih je rešil zadrege on sam.

»No, to dokazuje, da imate dobre oči. A zdaj me poslušajte: vojvodinja dobi za doto moja fontenbloška posestva, in omožiti jo imam namen čimpreje.«

Nemir dične trojice se je izpremenil v osuplost...

Ali ni bila vojvodinja kraljeva metresa?

Nemara se je je bil naveličal?

Kaj je tičalo za vsem tem?

»Iskal sem,« je povzel Franc I. in vstal, »iskal sem moža za njo... a drugega primerne ne vidim kakor enega izmed vas treh...«

»Sir!« so vzkliknili vsi trije dvorjani zavzeti.

»Da, da! Eden vas treh postane njen mož. Kateri? Tega še sam ne vem. Vsekakor tisti, ki mi dokaže...«

»Sir! Vse smo pripravljeni tvegati za takšno odlikovanje...«

Kralj je molčal nekaj trenutkov.

Nato je izpregovoril z ravnodušnim glasom:

»Vojvodinja Fontenbloška bo žena tistega, ki spravi rokovnjača Manfreda živega ali mrtvega v mojo oblast!«

Takšen je bil uspeh Francovega tuhtanja.

Dati Žileto tistemu, ki mu izroči njega, ki ga ona ljubi.

Trojica se je naklonila do tal, mrmraje hvaležne fraze, ki jih je prekinil kralj z besedami:

»Gospodje, kar sem rekel, sem rekel. Ni moja navada, preklicavati dano besedo. Tisti izmed vas treh, ki mi pripelje predrzneža, bo sprog vojvodinje.«

»Sir! Kdaj naj se odpravimo na lov?»

»Takoj!« je odgovoril kralj.

Tisti dan zvečer so sedeli vsi trije žlahtni prijatelji pri »Vedeževalki«, to je v gostilni, nazvani s tem imenom po Rableju samem, ki je prav pogostoma zahajal tja.

Ta gostilna je ležala ravno v sredi pariškega prometa, ob ustju ceste Sen-Deni. Nje lastnika sta bila zakonca Gregoar. Mož je bil zolčast debeluhar, ki je stal vedno ves razgret pred kuhinjskim ognjiščem in obračal nad žerjavico raznovrstno perutnino. Bil je vrl mož, ali bolje rečeno, to, kar imenujejo navadno vrlega moža: človek, ki je prodajal svoje vino, čim dražje se je dalo, sicer pa se je briga edino za to, da je kopicil svoj prihranek sold za soldom. Gospa Gregoarjeva je bila spretna, svetlooka mamica, ki jo je Rable nazival »prepelizhizo, topežho se je v letih ustah med kushovainem.« Bila je čudovito bujna, dasi ni bilo v nje kipečih okroglinah nobene pretiranosti. Gubice so se ji delale povsod: na licih, na podbradku in na komolcih nje vedno golih rok.

(Nadaljevanje prih.)

Sposobna mlada poročenca

brez otrok iščeta v Mariboru ali okolici dobro gostilno v najem. Posredovalci izključeni. Ponudbe pod »Januar« na upravo lista. 3954

Kam pa v soboto in nedeljo?

V gostilno Vurberg, Dravska ul. 13 na klobasno pojedino, kjer bo tudi koncert s prosto zabavo. Za obilen obisk se priporoča gostilničarka. 7

Premog Peklenica

brez smradu in kamenja, malo pepela. Po vozovih Din 38.— franko dom. B. Guštin, Cankarjeva 24, telefon 2499.

Lepo, solčno, balkonsko sobo

z vsem komfortom, strogo separiran izhod na stopnišče, takoj oddam. Razlagova ul. 25 I, levo. 6

Sobo

za 2 gospoda s hrano vred takoj oddam. Istotam tudi kabinet. Tattenbachova 2/II, levo. 8

Oglje,

Mejovšek, Tattenbachova 13, tel. 2457.

Kolesarji pozor!

Sezona za vožnjo s kolesi je končana. Sedaj je treba skrbeti za bližnjo pomlad. Pustite Vaša kolesa z malimi stroški čez zimo temeljito popraviti in kolo bo spomladi kakor novo. Kolo vzame popolnoma narazen, emajlira, ponikla, vse ležaje temeljito očisti, zbrusi ter na novo z najboljšo vazelino namaže in zopet sestavi, tako, da ste za prihodnje leto s kolesom popolnoma preskrbljeni, največja specialna mehanična delavnica Justin Gustinčič, Maribor, Tattenbachova ul. 14, nasproti Narodnega doma. Shramba koles in motorjev čez zimo. Brezkonkurenčne cene. Točna in solidna postrežba!

OPOZORILO!

Cenjenemu občinstvu naznanjam, da sem prevzel s 1. januarjem staroznano

gostilno EVROPA

Aleksandrova cesta 45

Točil bom pristna dalmatinska črna, bela in opolo vina iz lastnih vinogradov v okolici Šibenika. Točil bom tudi pristna štajerska vina. Vodil bom prvorazredno kuhinjo ter imel dnevno sveže morske ribe in dvakrat tedensko polenovke. Postrežba bo točna in cene solidne. — Za obilen obisk se priporoča

FRANJO ČELAR, gostilničar

Vsakovrstne

pletenine

po meri, hitro, solidno in točno

Gajšek, Mlinska 10

Spominte se CMD!

Avtomobilisti!

Vožnja nemotena Vam je zagotovljena. Baterije 6 in 12 voltne damo brezplačno na posodo, za čas nabijanja ali reparature Vaše baterije. Nove avto baterije nabite, vedno na zalogi.

Vatra akumulator Ing. I. & F. Domicelj, Maribor, Strossmajerjeva 3.

Naicenejši nakup

OTROŠKE NOGAVICE od Din 5.— naprej; NOGAVICE Z OBROBKOM (Hafert-socken) od Din 10.— naprej; MOŠKE NOGAVICE od Din 4.50 naprej; DAMSKE NOGAVICE od Din 7.— naprej; DAMSKE FLOR-NOGAVICE od Din 12.— naprej; DAMSKE VOLNENE NOGAVICE od Din 18.— naprej; SVILENE NOGAVICE in NOGAVICE iz UMETNE SVILE v vseh barvah in cenah: SPODNJE MAJICE od Din 15.— do 25.— po velikosti; SPODNJE HLAČE od Din 15.— naprej; SVETERJI ZA OTROKE od dinarjev 35.— naprej; SVETERJI ZA DAME od dinarjev 60.— naprej; PLETENE DAMSKE OBLEKE od dinarjev 200.— naprej; D A M S K E R O K A V I C E od dinarjev 14.— naprej; MOŠKE ROKAVICE od Din 16.— naprej itd. — Vrh tega največja izbira trikotnih, pletenih, perila, kravat, ovratnikov, vezanin, čipk, svilenih trakov, toaletnih potrebščin, parfumerije po zelo nizkih cenah. — Specialna razstava vseh otroških igračk in nakita za božična darila. Lastna pletarna in predtiskarinja! — Prevzame entlanje, ažuriranje in vezanje!

Eksportna hiša LUNA, Maribor, Aleksandrova c. 19